

SEPSIS

- vad är det och
vilka är utmaningarna?

180222

Lars Ljungström

Infektionskliniken

Skövde

Sepsis - betydande begreppsförvirring

"Sepsis", internationell definition, **Sepsis-3** (2016):

**"Life threatening organ dysfunction
caused by a dysregulated host response to infection".**

M Singer et.al. Sepsis-3. JAMA, februari 2016.

Sepsis - betydande begreppsförvirring

Alltså:

Sepsis = när en infektion ger upphov till "**organ dysfunction**".

Denna "organ dysfunction" skall vara av sådan grad att den anses
vara

"life threatening".

Det anses den vara om risken att avlida under vårdtiden,
"in hospital mortality"/**CFR** (Case Fatality Rate) uppgår till **10%**.

Sepsis - betydande begreppsförvirring

Kriteriet för sepsis
("life threatening organ dysfunction")

är en ökning med **2 poäng** i SOFA score
utifrån patientens egen "baseline".

SOFA-score=Sequential Organ Failure Assessment score,
eller kort och gott "**SOFA**".

C. Seymour, JAMA, feb 2016

Sepsis - betydande begreppsförvirring

POÄNGSYSTEMET SOFA (SEQUENTIAL [SEPSIS-RELATED] ORGAN FAILURE ASSESSMENT). Systemet är anpassat till svenska förhållanden enligt Svenska intensivvårdsregistret (SIR). FiO_2 = inandad syrgasfraktion; PaO_2 = partialtryck av syrgas i arteriellt blod; GCS = Glasgow coma scale; RLS = Reaction level scale. Efter Vincent JL et al [44].

Variabel	SOFA-poäng				
	0	1	2	3	4
● Andning: PaO_2/FiO_2 , kPa	>53	≤53	≤40	≤27	≤13
● Koagulation: trombocyter, $\times 10^9/l$	>150	≤150	≤100	≤50	≤20
● Lever: bilirubin, $\mu mol/l$	<20	20–32	33–101	102–204	>204
● Hjärta-kärl: hypotension	Medelartärtryck ≥70 mm Hg	Medelartärtryck <70 mm Hg	Dopamin ≤5 ¹ Dobutamin ²	Dopamin >5 ¹ Adrenalin ≤0,1 ¹ Noradrenalin ≤0,1 ¹	Dopamin >15 ¹ Adrenalin >0,1 ¹ Noradrenalin >0,1 ¹ Levosimendan ² Vasopressin ²
● Centrala nervsystemet: GCS-poäng eller RLS-poäng	15 1	13–14 2	10–12 3	6–9 4–5	3–5 6–8
● Njure: kreatinin, $\mu mol/l$ eller diures, ml/dygn	<110 ≥500	110–170 ≥500	171–299 ≥500	300–440 <500	>440 <200

¹ Dosering angiven i $\mu g/kg$ kroppsvikt/minut.

² Oavsett dos.

Sepsis - betydande begreppsförvirring

Problem med Sepsis-3/SOFA:

Ibland är det uppenbart vem som har sepsis.
Ibland är det först i efterhand man vet vem som hade sepsis.

Vilka mätvärden är det som gäller?

Troligtvis de mest avvikande under de första 36 timmarna efter ankomst.

SOFA-score tar sikte på risk att avlida, inte på tidig identifiering av patienter med sepsis.

Risken att avlida är kraftigt åldersberoende, inte 10% för alla.

Klargörande artikel om hur SOFA skall tillämpas vid sepsis kommer snart i Läkartidningen.

(Kommer en **APP** för uträkning av SOFA-score).

Sepsis - betydande begreppsförvirring

Till förvirringen bidrar att nästan all litteratur om epidemiologi, biomarkörer, vitalparametrar, mm, är gjorda utifrån Sepsis-1 & 2.

Sepsis-1 lanserades 1991 (Bone et al, CHEST 1992)

"Sepsis" definierades då som **SIRS**,

"systemic inflammatory response syndrome" to infection.

"Svår sepsis" betecknade organdysfunktion orsakad av infektion

"Septisk chock" betecknade organdysfunktion + cirkulatorisk kollaps.

Sepsis - betydande begreppsförvirring

Kriterier för **SIRS** var 2/4:

- ▶ Puls >90/min
- ▶ Andningsfrekvens >20/min
- ▶ Temperatur >38 eller <36
- ▶ LPK >12 eller <4

Kriterier för organdysfunktion vid svår sepsis angavs inte, enbart förslag:

Hypotension

(SBT <90, MAP <70, minskning med >40 mm Hg).

Hypoperfusion

(akut förändring av mentalt status, laktatstegring, nedsatt urinproduktion).

Sepsis - betydande begreppsförvirring

Sepsis-2 (2001) - en revision av Sepsis-1.

Man behöll SIRS, men utvidgade listan på kriterier för sepsis.
(Har sällan kommit till användning).

Kriterier för svår sepsis angavs inte heller i denna revision,
men man gav förslag på lindrig/begynnande organdysfunktion.
Dessa har ofta använts i kliniska studier, men i modifierad form.

Följden har varit att **nästan varje studie använt "sina" kriterier för "svår sepsis"**.

Därför går de flesta studier inte att jämföra.

Sepsis - betydande begreppsförvirring

2011

SILF + SFAI publicerade svenska kriterier för svår sepsis
(Ljungström, Läkartidningen 6/2011)

2012

Surviving Sepsis Campaign publicerade internationella kriterier för svår sepsis.

Ingen av dessa hann aldrig bli särskilt mycket använda eller utvärderade innan Sepsis-3 kom 2016.

Sepsis - betydande begreppsförvirring

Innan 1992:

Sepsis var ett uttryck för en infektion med **positiv blododling**
(cirka 25% av dem med svår sepsis).

Detta synsätt finns hos en stor andel av läkare även idag, ffa hos de äldre.

Sepsis - betydande begreppsförvirring

"En septisk patient" är för läkaren på akuten en patient som

Insjuknat plötsligt

Med frossa och feber,

Hög andningsfrekvens,

Låg saturation,

Hög puls

Lågt blodtryck

Och verkar allmänt "medtagen"

(= "dåligt AT – allmäntillstånd")

Sepsis - betydande begreppsförvirring

Sammanfattning:

Olika definitioner

Olika kriterier

Olika populationer

Olika resultat

**För klinikern oklart vad sepsis egentligen är
och vem som skall uppfattas vara "septisk".**

Sepsis - utmaningen

När vi vet att sepsis är vanligt

- var sjätte patient som läggs in på ett svenskt sjukhus (Skåne, Skaraborg) får intravenös antibiotikabehandling –
  - cirka 400/100 000/år - Sepsis-2
  - minst 800/100 000/år – Sepsis-3
- Och att dödligheten (CFR) är hög -12-25%
- Är det lätt att inse att vi behöver bra instrument för att tidigt identifiera patienter med sepsis

Sepsis - utmaningen

Enhetlig definition

(2016 är bra som definition)

Enhetliga kriterier

SOFA tror jag personligen inte på – behövs bättre

Hjälpmedel för tidig identifiering

Algoritmer

Utbildning

Sepsis - utmaningen

Tidig identifiering är viktigt

- Snabbare handläggning på sjukhus
  - Sparar resurser

Tidig antibiotikabehandling är viktigt

- Minskar mortalitet (Seymour, NEJM, juli 2017)
- Minskar sannolikt också morbiditet (sjuklighet)

Sepsis - utmaningen

Sepsis är ett syndrom

Med många olika möjliga utfall

Men där alla delar inte alltid förekommer hos varje individ

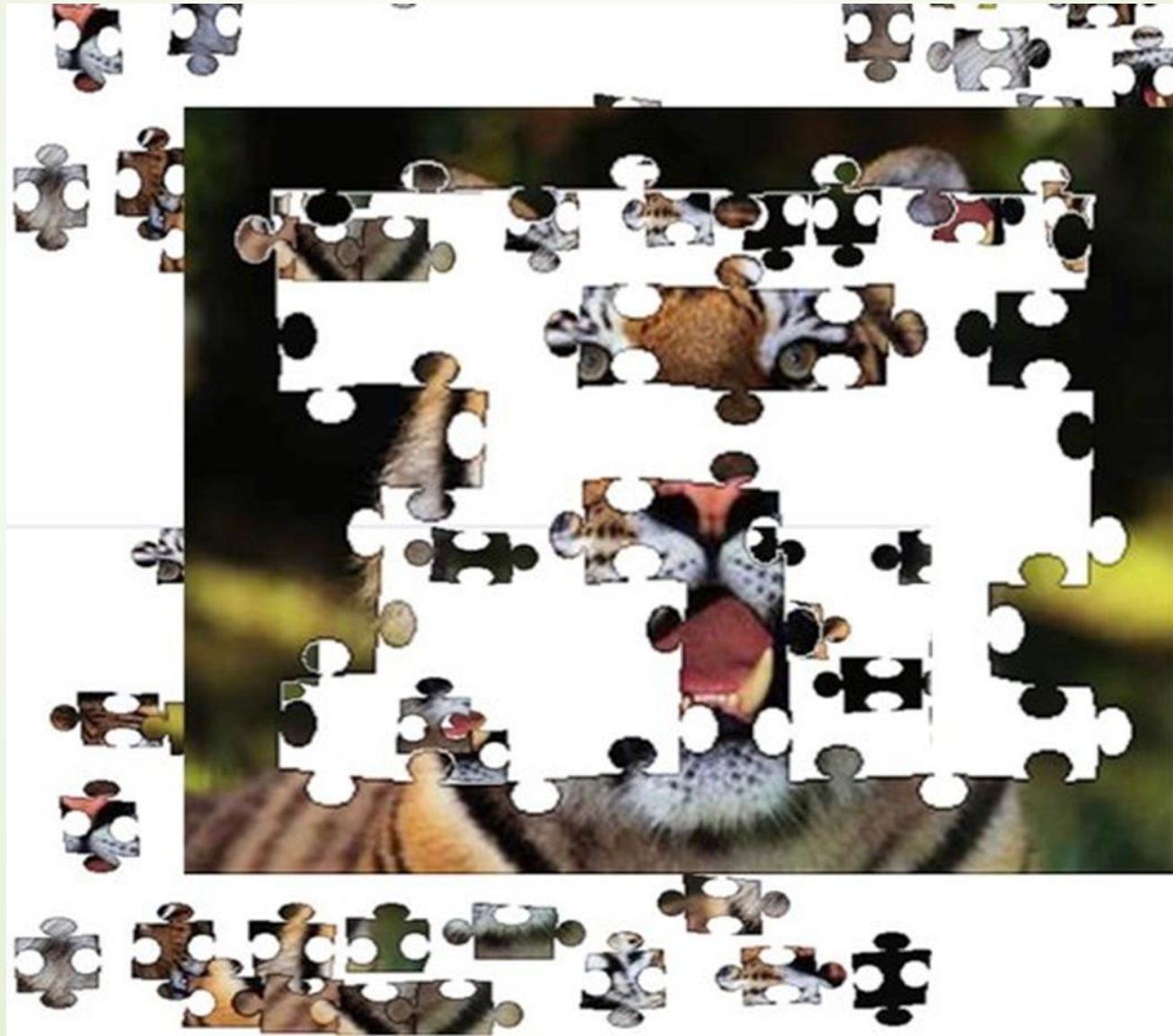
Och inte vid varje enskilt mätillfälle.

Ofta handlar det om många pusselbitar saknas,

Men att man ändå kan ana ett mönster.

("pattern recognition")

Sepsis - utmaningen

Sepsis - utmaningen

Tidig identifiering – hur?

- **Symtom** – alla, överallt, alltid
(få studier: Bohm 2014, Edman-Wallér 2015, Wallgren 2017)
- **Vitalparametrar** – lite sjukvårdskunnig, överallt, alltid
- **Labprover** – sjukvårdsutbildad, delvis prehospitalt, vårdinrättning
- **Algoritmer** – enkla
- **Utbildning** - att förstå och kunna identifiera sepsis

Sepsis - utmaningen

Sepsis har många ansikten

Plötslig andningspåverkan

Plötslig frossa/feber

Plötslig medvetandepåverkan

Plötslig svår smärta

Plötsligt illamående
kräkningar/diarréer

Plötslig muskelsvaghet

Sepsis - utmaningen

Tidig identifiering – hur?

- **Många aktörer!**
- **qSOFA** – förslaget av Sepsis-3 (kommer inte att rekommenderas i Sverige)
- **Sepsislarm** finns i Region Skåne (Läkartidningen 2016)
- planeras i Stockholm, Jönköping, Örebro (m.fl)
- **Algoritmer** – RETTS, NEWS/MEWS, PICTA, ASSESS, HiQ, m.fl.
- **POC** - Patientnära biokemisk snabbmetod för sepsisidentifiering ("**SMARTDIAGNOSIS**" – EU projekt – företag/universitet Skövde – Köpenhamn – Österrike - Tjeckien).
- Mm.

Sepsis - utmaningen

Att ha i åtanke

Sepsis är åldersberoende

Risken att insjukna ökar >30 ggr med stigande ålder

Risken att avlida ökar >20 ggr med stigande ålder

Medelåldern i sepsis är cirka 70 år och medianåldern cirka 80!

Under 50 års ålder är sepsis ovanligt och risken att avlida mycket låg.

TACK!